

FISCHER (4)

Vandaag deel 4 in de serie over de Amerikaan Bobby Fischer aanzien het deze zomer precies 25 jaar geleden is dat de 'tweekamp van de eeuw' Fischer-Spasski werd gespeeld. Deze tweekamp heeft de wereld in de ban van het schaken gebracht. Dat was vooral te danken aan de geniale excentriekeling Bobby Fischer. Vandaag een globaal overzicht van de onwaarschijnlijke prestatiereeks van Fischer in de aanloop naar de tweekamp van 1972 die hem de wereldtitel opleverde.

Helaas heeft de inmiddels 54-jarige zonderling zich na 1972 uit het schaakleven teruggetrokken. Je vraagt je af hoe lang hij wereldkampioen zou zijn gebleven als hij was doorgedaan. Zou hij opgewassen zijn geweest tegen Karpov en Kasparov die na hem wereldkampioen werden? Een vraag die onbeantwoord moet blijven. We zullen nooit weten wie de beste schaker aller tijden is. Maar feit is in ieder geval wel dat de overmacht die Fischer in diverse toernooien en tweekampen ten toon heeft gespreid, ongekend is. Hij werd al op z'n veertiende kampioen van Amerika en op z'n vijftiende grootmeester. Het klasseverschil was vaak gigantisch groot. Zijn zesde kampioenschap van Amerika, bijvoorbeeld, haalde hij binnen door alle partijen te winnen. Zijn voorsprong op de nummer twee, Evans, bedroeg niet minder dan 3,5 punten. Fischer is in zijn carrière enkele malen van het toneel verdwenen. In het begin van de zestiger jaren was dat zo'n periode. Bijna drie jaar nam hij niet deel aan het internationale toernooischaak. Hij vond de geldprijzen veel te laag. Hij deed

pas weer mee aan een toernooi in Cuba, maar dan alleen op zijn manier. Hij zat in New York en de overige 21 deelnemers in Havana. De zetten van zijn partijen werden overgeseind. Het werd een geslaagd heroptreden met een tweede plaats achter Smyslov. Daarmee werd duidelijk dat Fischer ondanks zijn periode van inactiviteit nog steeds bij de wereldtop behoorde. Welk niveau zou hij gehad hebben als hij niet die onderbreking had gehad?, vraagt men zich af. Hij won vervolgens praktisch alles waar hij aan meedeed. Werd een zevende en achtste keer kampioen van Amerika. Maar opnieuw trok Fischer zich een tijdje terug, om in 1970 weer een grandioze rentree te maken. Hij won het ene toernooi na het andere. In 1970 won hij bijvoorbeeld sterk bezette toernooien in Buenos Aires en Palma de Mallorca met 3,5 punten voorsprong. In mei-juni 1971 brak de publiciteit rond zijn persoon in de hele wereld volledig los. Hij won een tweekamp tegen Tajmanov met 6-0 waarmee hij zich plaatste voor de halve finales van de kandidatenmatches. De match zou eigenlijk over tien partijen gaan, maar werd afgebroken omdat verder spelen gezien deze voorsprong geen zin meer had. In juli 1971 haalde hij tegen Larsen hetzelfde huzarenstukje uit. Weer 6-0. Daarmee plaatste Fischer zich voor de finale van de kandidatenmatches. In die finale versloeg hij in oktober 1971 Petrosjan met 6½-2½. Dat betekende dat Fischer het recht had verworven om wereldkampioen Spasski uit te dagen. In de beroemde zomer van 1972 versloeg hij Spasski met 12½-8½. Volgende

week meer over de legendarische Fischer.

In DIAGRAM 1 een eindspelstudie van Kasparjan: wit aan zet speelt remise. De oplossing leest u achteraan in deze rubriek.

In DIAGRAM 2 een probleemcompositie van Euwe. De opgave is: wit geeft mat in twee zetten (oplossing eveneens achteraan).

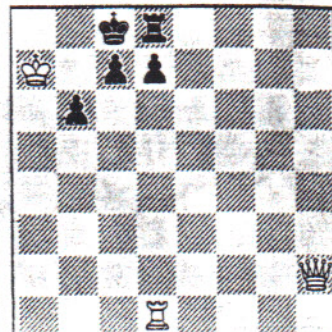
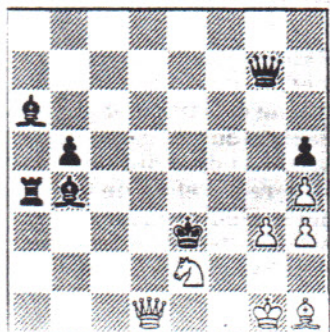
Schaakgedichten zijn er talloze. Binnenkort zullen er een heleboel aan de bestaande reeks worden toegevoegd, want in het kader van de Open Nederlands jeugdkampioenschappen die momenteel in Hengelo plaatsvinden, is een schaakgedichtenwedstrijd georganiseerd. Hier alvast een voorschotje, een gedicht dat al eens werd gepubliceerd in het blad Schaaknieuws in 1990:

Missend paard

Mijn vader is de koning
die een dame voor zich won
Dat is dus mijn moeder
en ik ben de pion
Wij wonen in een torenflat
(heel hoog, dat was goedkoper)
En als de lift defect is
promoveer ik tot een loper

Oplossing eindspel Kasparjan: 1. Pf4 (dreigt mat door Dd3 of Pd5) 1....Dxg3+ 2. Pg2+ Ke4 3. Dxa4! Hoe dan ook mag zwart de dame niet slaan omdat het anders pat is.

Oplossing probleem Euwe: 1. Dd6!

FISCHER (5)

Vandaag deel 5 in de serie over de Amerikaan Bobby Fischer aangezien het deze zomer 25 jaar geleden is dat de beroemde 'tweekamp van de eeuw' Fischer-Spasski werd gespeeld. Deze tweekamp bracht de wereld in de ban van het schaken. Dat kwam vooral door de opmerkelijke gedragingen van de Amerikaan Bobby Fischer. Een geniale superschaker, maar ook iemand die een reputatie had opgebouwd als een excentriekeling die wegbleef van wedstrijden en toernooien, voortijdig vertrok of alleen deelnam als bepaalde absurde eisen werden ingewilligd.

De tweekamp tussen uitdager Fischer en regerend wereldkampioen Spasski werd in de zomer van 1972 gespeeld in de hoofdstad van IJsland, Reykjavik. Voor de tweekamp van start ging, baarde Fischer al opzien. Achter de schermen waren er allerlei schermutselingen. Zoals over de vraag waar gespeeld zou worden. Dat was voornamelijk afhankelijk van de hoogte van het prijzengeld. Er was sprake van Belgrado, van Buenos Aires, maar uiteindelijk werd het dus Reykjavik. Bij Fischer moest je je echter altijd afvragen of hij écht achter het bord zou verschijnen. De eerste partij was gepland voor 2 juli. Fischer verscheen niet ten tonele. Hij wilde meer prijzengeld. De Nederlandse president van de wereldschaakbond, de oud-wereldkampioen Max Euwe, stelde de eerste ronde uit tot 11 juli. Een Engelse bankier schoot te hulp en wapperde met een cheque als aanvulling op het prijzen-

geld, en Fischer was tevreden.

De eerste partij verloor Fischer, maar ook nadat de match eenmaal begonnen was, bleef het rumoerig. Hij kwam steeds met allerlei eisen. De televisiecamera's moesten weg, hij wilde een eigen restaurant, een eigen zwembad in het hotel met water afkomstig van een IJslandse geiser, een schaakbord met een beter contrast tussen de witte en donkere velden, een privé-tennisbaan, etcetera, etcetera.

Voor de tweede partij kwam hij niet eens opdagen hetgeen nog nooit was gebeurd in een WK-match. Wedstrijdleider Lothar Schmid verklaarde de partij voor hem verloren. Stand 0-2. Die achterstand boog hij om in een voorsprong van $3\frac{1}{2}$ - $2\frac{1}{2}$ en won uiteindelijk met $12\frac{1}{2}$ - $8\frac{1}{2}$. Daarmee werd Fischer de elfde wereldkampioen in de schaakgeschiedenis. Hij verdedigde zijn wereldtitel echter niet. Daarom werd de Rus Anatoli Karpov in 1975 tot wereldkampioen uitgeroepen. Volgende week het laatste deel in de serie.

De Russische GM Igor Glek heeft vorige maand in Vlissingen een toernooi gewonnen met 6 uit 7. Er namen onder andere negen grootmeesters deel. Tegen de sterke Glek heeft Oscar Lemmers uit Venray onlangs de volgende partij gespeeld voor de Belgische competitie.

Glek-Lemmers
(commentaar Lemmers)

1. e4 c5 2. Pf3 Pc6 3. Lb5 g6 4. 0-0 Lg7 5. Te1 e5 6. Lxc6 dxc6 7. d3 Pe7 8. a3 0-0 9. b4 cxb4 10. axb4 Le6 11. Le3 b6 12. Dc1 Dd6 13. Ta4 (dit zijn de zetten die aantonen dat de witspeler er iets van begrijpt. Niet alleen dekt hij de pion, ook maakt hij a1 vrij voor de dame. Vanaf dat veld wordt niet alleen de druk over de a-lijn opgevoerd, maar ook de druk op e5)

13...Kh8 14. Pc3 Pc8 15. h3 Ld7 16. Td1 De7 17. d4 c5

(hier begon ik er weer vertrouwen in te krijgen. Wit stond een paar zetten geleden erg prettig, maar het lijkt er op dat hij niets is opgeschooten. Ondertussen valt zwart een toren aan en hangt d4 ook nog eens. 18. Pd5 Dd8 19. dxe5 Lxa4

(hier was ik er vast van overtuigd dat de man gek geworden was: wie geeft er nu zomaar een volle toren weg?! Achteraf gezien kan het gewoon)

20. Lg5 Dd7 21. Lf6 Dc6 (anders komt 22. Dh6. Nu zou daar 22...Dxf6 23. exf6 Lxh6 op volgen) 22. Da1!!!

(ZIE DIAGRAM 1, de stelling na 22. Da1)

(een wereldzet. Terwijl hij de zwarte koning wil aanvallen, kiest hij het veld voor de dame dat het verst verwijderd ligt van h8. Er dreigt nu natuurlijk 23. Dxa4, waarna de witte aanval verder gaat, maar ook 23. e6. Zwarts zet is dus gedwongen) 22...Lxf6 23. exf6 Pd6 24. Pe5 Db7 25. Dxa4 Pxe4 26. b5 Pg5 27. Dh4 Pe6 28. Pe7 Dc7

(een leuke variant is nog 28...Tad8 29. Txd8 Pxd8 30. Dh6 Pe6 31. Dxf8+ Pxf8 32. Pxf7 mat)

29. Td7 Dxe5 30. Pvg6+ (1-0) ZIE DIAGRAM 2, de eindstelling. Op de een of andere manier was ik vergeten dat mijn dame op e5 hing. Mijn bedoeling was 30...Kg8 31. Pe7+ Kh8 32. Pg6+ met remise, maar 31. Pxe5 is wel zo handig.

DIAGRAM 1

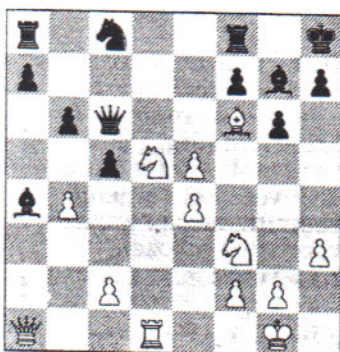
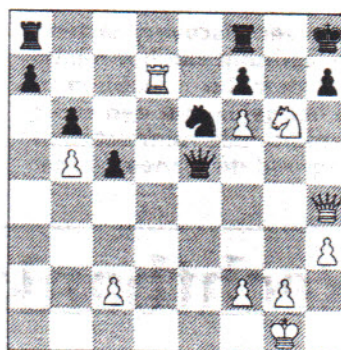

DIAGRAM 2

FISCHER (6)

Vandaag het zesde en tevens laatste deel in de serie over de Amerikaan Bobby Fischer vanwege het feit dat het deze zomer 25 jaar geleden is dat de 'tweekamp van de eeuw' Fischer-Spasski werd gespeeld. Deze tweekamp bracht de wereld in de ban van het schaken. Vandaag een partij uit die beroemde tweekamp, die door Fischer werd gewonnen met 12½-8½. Door die overwinning werd Fischer de elfde wereldkampioen in de schaakgeschiedenis. Na 1972 verdween de Amerikaan, een zonderling, van het schaaktoneel. Hij verdedigde zijn wereldtitel niet. Daarom viel de titel in 1975 automatisch in handen van de Rus Anatoli Karpov. In de loop van de jaren daarna dook zijn naam wel regelmatig op en waren er geruchten dat hij een comeback zou maken. Maar het bleef bij geruchten. Pas in 1992 kwam hij terug aan het front, maar een echte rentree was het niet. Het was alleen voor een tweekamp tegen Spasski waartoe hij zich had laten verleiden door een steenrijke Servische zakenman die de winnaar van de match vijf miljoen gulden in het vooruitzicht stelde. Fischer en Spasski schaakten nog als goede grootmeesters, maar hun sterren waren inmiddels verbleekt. Maar in zijn andere specialiteiten bleek de verloren zoon Bobby Fischer nog helemaal de oude. Zoals in zijn gloriejaren, en zoals in de beroemde tweekamp van 1972, had hij ook nu weer allerlei eisen en moest hij bijvoorbeeld tien schaakborden keuren eer men het bord had waarmee hij wilde spelen. Ook

DIAGRAM 1

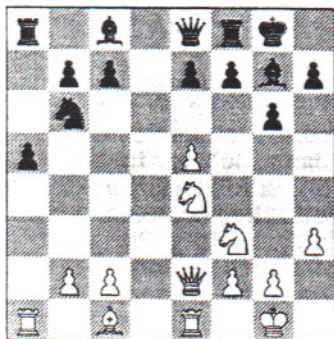
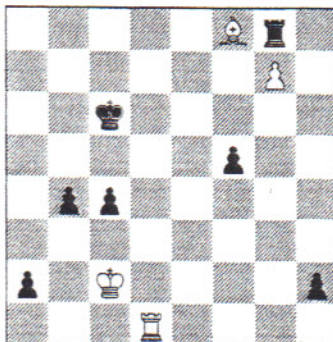

DIAGRAM 2

trok hij zich niets aan van het verbod om de tweekamp in Joegoslavië te spelen. Hij kreeg een brief uit Amerika waarin hij werd gewaarschuwd dat hij een flinke geldboete en een gevangenisstraf riskeerde. Fischer spuugde voor het oog van vele televisiecamera's op die brief. Dat was Fischer ten voeten uit. Zo was hij altijd geweest en zo was hij dus nog. Tekenend is ook dat hij die tweekamp beschouwde als een revanchematch die hij zag als een officiële tweekamp om de wereldtitel. Dat was het natuurlijk totaal niet. Maar dat maakte Fischer niets uit. Alleen zijn gedachte telde. Hij won de match en daarmee vijf miljoen gulden. Inmiddels is hij 54 jaar. Volgens insiders verblijft hij meestentijds in Boedapest.

Spasski-Fischer, dertiende matchpartij, 10 augustus 1972. Een partij met een schitterend eindspel waarin Spasski op de 69e zet de beslissende fout maakt. Doordat Fischer won, kwam hij met 8-5 voor te staan, hetgeen eigenlijk de beslissing in de tweekamp betekende.

1. e4 Pf6 2. e5 Pd5 3. d4 d6 4. Pf3 g6 5. Lc4 Pb6 6. Lb3 Lg7 7. Pbd2 0-0 8. h3 a5 9. a4 dxe5 10. dxe5 Pa6 11. 0-0 Pc5 12. De2 De8 13. Pe4

Pbxa4 14. Lxa4 Pxa4 15. Te1 Pb6 (ZIE DIAGRAM 1, de stelling na 15...Pb6)

16. Ld2 a4 17. Lg5 h6 18. Lh4 Lf5 19. g4 Le6 20. Pd4 Lc4 21. Dd2 Dd7 22. Tad1 Tfe8 23. f4 Ld5 24. Pc5 Dc8 25. Dc3 e6 26. Kh2 Pd7 27. Pd3 c5 28. Pb5 Dc6 29. Pd6 Dxd6 30. exd6 Lxc3 31. bxc3 f6 32. g5 hxg5 33. fxg5 f5 34. Lg3 Kf7 35. Pe5+ Pxe5 36. Lxe5 b5 37. Tf1 Th8 38. Lf6 a3 39. Tf4 a2 40. c4 Lxc4 41. d7 Ld5 42. Kg3 Ta3+ 43. c3 Tha8 44. Th4 e5 45. Th7+ Ke6 46. Te7+ Kd6 47. Txe5 Txc3+ 48. Kf2 Tc2+ 49. Ke1 Kxd7 50. Texd5+ Kc6 51. Td6+ Kb7 52. Td7+ Ka6 53. T7d2 Txd2 54. Kxd2 b4 55. h4 Kb5 56. h5 c4 57. Ta1 gxh5 58. g6 h4 59. g7 h3 60. Le7 Tg8 61. Lf8 h2 62. Kc2 Kc6 63. Td1

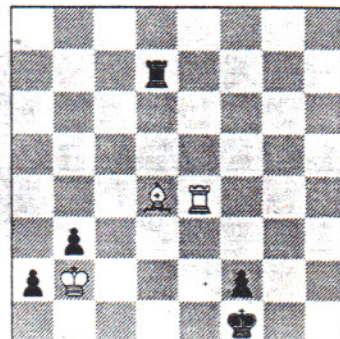
(ZIE DIAGRAM 2, de stelling na 63. Td1)

63...b3+ 64. Kc3 h1D 65. Txh1 Kd5 66. Kb2 f4 67. Td1+ Ke4 68. Tc1 Kd3 69. Td1+ Ke2 70. Tc1 f3 71. Lc5 Tg7 72. Txc4 Td7 73. Te4+ Kf1 74. Ld4 f2 (0-1)

ZIE DIAGRAM 3, de eindstelling

Zeven jeugdtoernooien in Limburg hebben meegeteld voor de zogenoemde Jeugd Grand Prix. De spelers konden punten verzamelen voor het Grand Prix-klassement. De volgorde aan de top: Groep A/B: Jeroen Schilperoord, Ivo Wantola, Pascal Starmans. Groep C: Roger Starmans, Ashraf Ibrahim, Rob van Wersch. Groep D: Robin van de Heuvel, Leonard Aarts, Sander van Wersch. Groep E: Jozef Simenon, Mart Nabuurs, Jeroen Meeuws.

DIAGRAM 3

PENG

Peng Zhao Qin heeft vorige maand met grote overmacht (7½ uit 9) beslag gelegd op de Nederlandse titel bij de vrouwen. Peng is damesgrootmeester. Ze heeft een rating van circa 2400.

De Roermondenaar Ger Janssen is er eerder dit jaar in geslaagd deze sterke speelster op remise te houden. Hij deed dat tijdens het jaarlijkse Daniël Noteboomtoernooi in Leiden. Hier volgt die partij.

Peng-Janssen

(commentaar Janssen)

1. d4 Pf6 2. c4 c5 3. d5 b5 4. cxb5 a6 5. b6

(Een populair systeem in het Wolga-gambiet)

5...Dxb6 6. Pc3 g6 7. Pf3 d6 8. Pd2

(De laatste tijd heb ik het merendeel van mijn tijd gestoken in het Engels, gevolg in deze partij: een systeem dat ik niet ken. Van het b6 systeem kon ik me alleen maar varianten herinneren met a2-a4-a5) 8...Lg7 9. e4 0-0 10. Le2 Dc7 11. 0-0 Pbd7 12. Pc4 Tb8 13. Lf4

(Het witte plan is duidelijk: spelen op een opmars e4-e5)

13...Pe8

(Lijkt passief, er zit echter een gedachte achter die weldra voor u duidelijk zal worden)

14. Dd2 Pe5! 15. Pxe5!

(In de analyse opperde Peng 15.

Lxe5 om de zwarte loper af te ruilen en daarna een koningsaanval op te zetten. Misschien biedt dit inderdaad meer perspectief)

15...dxe5 16. Le3 Pd6

(Het idee achter zwarts 13e zet: toestaan van een vermindering van de pionnenstelling voor een sterk paard op d6 en een sterk veld d4. Opletten geblazen is het wel voor

DIAGRAM 1

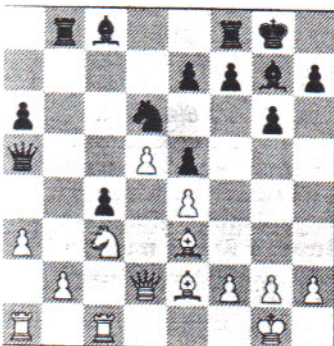
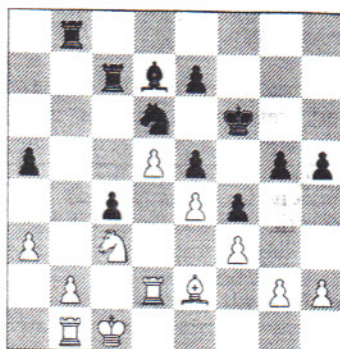

DIAGRAM 2

pion c5. Deze mag natuurlijk niet verloren gaan)

17. Tfc1 Da5 18. a3?

(Het idee is om b4 te gaan spelen, echter na zwarts antwoord is die opstoot een utopie)

18...c4!

ZIE DIAGRAM 1, de stelling na

18...c4!

(Raar genoeg komt deze zet bijna altijd, ook na sterkere witte 18e zetten zoals b2-b3. Zowel Peng als ik vond wits 18e zet het keerpunt in de partij: zwart staat beter)

19. f3 Ld7 20. Tc2 Tfc8 21. Lg5 f6

22. Le3 f5

(Verhoging van de druk op pion e4, waaraan paard c3 gebonden is)

23. Lg5 Dd8 24. Ld1 Tc7 25. Df2 f4!?

(Het lijkt alsof nu zwarts loper voor eeuwig begraven is, echter wits loper op g5 kan zich niet tijdig aan ruil onttrekken)

26. Dh4 Le8 27. De1

(Er dreigde 27...Pf7 met stukwinst (na h6)

27...Tcb7 28. Tab1 Lf6 29. Lh4 Lxh4

30. Dxb6+ 31. Df2 Dxf2+ 32.

Kxf2 Kf7

(Met nog 3 minuten op de klok voor 8 zetten, is het eerste streven zonder kleerscheuren de tijdcontrole te halen: oftewel, indien mogelijk, geen vergaande beslissingen nemen)

33. Ke1 g5 34. Kd2 Ld7 35. Kc1 a5

(Daar moet de pion toch ooit naar toe als wit met zijn paard veld b4 wil bereiken (via a2)

36. Le2 Tbc8 37. Kd2 h6 38. Kc1

Kf6 39. Td2 Tcb8 40. Ld1 h5 41.

Le2 Tc7

ZIE DIAGRAM 2, de stelling na 41...Tc7

Met remise-aanbod. Afgeslagen door Peng.

Maar kan zwart niet gewoon op winst spelen? Zeker volgens Peng, die verbaasd was dat ik niet g5-g4 had geprobeerd. Ik vertrouwde deze opmars echter niet helemaal, maar of dat terecht was is onduidelijk. Wat zeker was, is dat ik met remise tevreden zou zijn. Laten we eens even kijken wat zou zijn gebeurd na 41...g4:

a) 42. g3 Tg8 43. gxf4 exf4 gevolgd

door 44. fxg4 (44. Kc2 Ke5) hxg4

en zwart creëert een vrijpion. Ster-

ker is echter 43. Kc2 waarna nog niet te zien is hoe zwart doorbreekt.

b) 42. fxg4!? Lxg4 43. Kc2 en weer is niet te zien hoe zwart iets bereikt.

Waarom wit geen remise aannam is mij volstrekt onduidelijk, zij kon zeker niet op winst spelen. Het ging als volgt verder:

42. Kc2 Tcb7 43. Tdd1 h4 44. h3

Tb6 45. Td2 T6b7 46. Kc1 Tbc7 47.

Ld1 Tcb7 waarna Peng zelf maar remise aanbood (½-½)

DIAGRAM 3 komt uit Bronstein-Kortsjnoj, 1962. Zwart speelde hier 1... Dxf3. Bronstein heeft een prachtig antwoord: 2. Th8+ Kg6 3. Txh6+! en zwart gaf op omdat hij de dame verliest.

DIAGRAM 3

